

IZVJEŠTAJ O KVALITETU ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE

INDEKS CIJENA PROIZVOĐAČA INDUSTRIJSKIH PROIZVODA U BIH

ZA 2018.GODINU

BHAS

Agencija za statistiku
Bosne i Hercegovine

Izvještaj pripremila: Rubina Ligata

Datum: 21.02.2019.godine

Zelenih beretki 71000 Sarajevo

Telefon: (033) 22 06 26; telefaks: (033) 22 06 26; e-mail: bhas@bhas.ba; www.bhas.ba

SADRŽAJ

1	STATISTIČKI PROCES I NJEGOVI REZULTATI	5
1.1	Namjena istraživanja	5
1.2	Pravni osnov i odgovornost statističkih institucija	5
1.3	Korištene klasifikacije	5
1.4	Izveštajna jedinica	5
1.5	Statistička jedinica posmatranja.....	6
1.6	Pokrivenost i obuhvat.....	6
1.7	Statistički koncepti i definicije	6
2	RELEVANTNOST.....	8
2.1	Korisnici podataka statističkog istraživanja.....	8
2.2	Kompletnost podataka.....	9
3	TAČNOST I POUZDANOST PROCJENE.....	9
3.1	Greška uzorkovanja.....	9
3.2	Neuzoračke greške.....	9
4	PRAVOVREMENOST I TAČNOST OBJAVE	12
4.1	Pravovremenost objave	12
4.2	Tačnost objave	12
4.3	Razlozi za veća kašnjenja i mjere za poboljšanje pravovremenosti i tačnosti objave.....	13
5	USKLAĐENOST I UPOREDIVOST	13
5.1	Usklađenost	13
5.2	Uporedivost	13
5.3	Geografska uporedivost.....	14
6	DOSTUPNOST I RAZUMLJIVOST, DISIMINACIJSKI FORMAT	14
6.1	Saopćenja u kojima se objavljuju podaci.....	14

6.2	Publikacije u kojima se objavljuju podaci.....	14
6.3	On – line baza podataka.....	15
6.4	Pristup mikropodacima.....	15
6.5	Dostupnost metodološke dokumentacije	15
6.6	Mjere za poboljšanje razumljivosti diseminiranih rezultata.....	15
6.7	Korištenje (konsultovanje) setova podataka (AC1)	15
6.8	Meta podaci konsultacije (AC2)	16
6.9	Stopa kompletnosti meta podataka (AC3)	16
7	TROŠKOVI ISTRAŽIVANJA I OPTEREĆENOST DAVALACA PODATAKA	16
7.1	Troškovi provođenja statističkog istraživanja	16
7.2	Opterećenost davalaca podataka	16
7.3	Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti	16
8	POVJERLJIVOST	17
8.1	Povjerljivost – politika	17
8.2	Povjerljivost – postupanje sa podacima.....	17
9	STATISTIČKA OBRADA	17
9.1	Izvor podataka.....	17
9.2	Učestalost prikupljanja podataka.....	17
9.3	Prikupljanje podataka	17
9.4	Validacija podataka	18
9.5	Kompilacija podataka.....	18
9.6	Prilagođavanja.....	18

1 STATISTIČKI PROCES I NJEGOVI REZULTATI

1.1 NAMJENA ISTRAŽIVANJA

Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda je kratkoročni statistički indikator koji predstavlja mjeru promjena cijena proizvoda koje industrijska preduzeća proizvode i prodaju na domaćem i nedomaćem tržištu. Prvenstvena namjena Indeksa cijena proizvođača industrijskih proizvoda je da služi kao indikator opće inflacije. Zatim služi i kao indikator makroekonomskih performansi, eskalator za prilagođavanje cijena u dugoročnim ugovorima, deflator nominalnih vrijednosti outputa ili međufazne potrošnje u ostvarenom obimu proizvodnje i deflator za nominalne vrijednosti kapitalnih troškova u nacionalnim računima, važan alat pri kreiranju i vođenju monetarnih i fiskalnih politika, kao i za donošenje informisanih ekonomskih odluka u privatnom sektoru. Ukupan indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda se sastoji od indeksa za domaće i nedomaće tržište (euro i ne-euro zone).

1.2 PRAVNI OSNOV I ODGOVORNOST STATISTIČKIH INSTITUCIJA

Statističko istraživanje Indeksa potrošačkih cijena u BiH se provodi na osnovu Višegodišnjeg statističkog programa Agencije za statistiku BiH i entitetskih Zavoda za statistiku te Zakona o statistici BiH („Službeni glasnik BiH”, br. 26/04 i 42/04), Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske, broj 85/03) i Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine. Federacije BiH", broj 63/03). Nadalje se istraživanje oslanja na Metodologiju indeksa proizvođačkih cijena u BiH objavljenju 2009.godine u saradnji sa Italijanskim statističkim institutom (ISTAT) te različita metodološka uputstva i preporuke date od strane relevantnih međunarodnih institucija (Eurostat, MMF...).. Entitetski Zavodi za statistiku prikupljaju potrebne podatke, obrađuju ih i objavljuju indekse za područje koje obuhvataju dok BHAS agregira podatke dobijene od entitetskih Zavoda zajedno sa cijenama koje samostalno prikuplja za područje Brčko distrikta te objavljuje Indekse potrošačkih cijena za BiH i Brčko distrikt.

1.3 KORIŠTENE KLASIFIKACIJE

Za izračun ovog indeksa se koristi Nomenkultura industrijskih proizvoda-NIP BiH/PRODCOM 2015 (ažurirana verzija NIP-a 2010).

1.4 IZVJEŠTAJNA JEDINICA

Izveštajne jedinice su izabrani proizvođači industrijskih proizvoda registrirani na teritoriju Bosne i Hercegovine koji proizvode proizvode sefinairane Nomenklaturom industrijskih proizvoda (NIP/PRODCOM 2015), a iz područja djelatnosti: B.Vađenje ruda i kamena, C.Prerađivačka industrija i D. Proizvodnja i snabdijevanja električnom energijom, gasom, parom i klimatizacijom. Osnov za odabir proizvođača jesu rezultati Godišnjeg istraživanja o industrijskoj proizvodnji IND-21.

1.5 STATISTIČKA JEDINICA POSMATRANJA

Jedinice promatranja su cijene izabranih industrijskih proizvoda odabranih prema kriteriju najveće vrijednosti prodaje po oblastima industrijske proizvodnje.

1.6 POKRIVENOST I OBUHVAT

Reprezentativnu listu industrijskih proizvoda čine proizvodi čija prodaja ima najveću vrijednost po odabranim oblastima proizvodnje.

Prodajna cijena proizvođača industrijskih proizvoda na domaćem tržištu je cijena po kojoj proizvođač prodaje svoje proizvode redovnim kupcima na domaćem tržištu u najvećim količinama, franko utovareno na vagon (kamion) u mjestu proizvođača. U tu cijenu ulaze regresii ukoliko ih proizvođač ostvaruje, a isključuju se trgovački rabati i popusti koje prodavac odobrava kupcu, PDV i akcize.

Cijena proizvođača proizvoda za strano tržište je cijena na nacionalnoj granici- FOB (free on board), što znači da prodavac plaća prijevoz robe do luke isporuke i troškove utovara, a kupac plaća prijevoz, osiguranje, troškove istovara te prijevoz od odredišne luke do krajnjeg mjesta korištenja. Pomenuta cijena isključuje PDV i slične poreze direktno vezane za promet kao i sve takse i namete na proizvode i usluge koje preduzeća plaćaju dok se eventualno primljene subvencije na proizvode dodaju.

Svaki mjesec se na području BiH sakupi cca.2300 pojedinačnih cijena iz cca.700 privrednih subjekata.

1.7 STATISTIČKI KONCEPTI I DEFINICIJE

Cijena: Prodajna cijena proizvođača industrijskih proizvoda na domaćem tržištu je cijena po kojoj proizvođač prodaje svoje proizvode redovnim kupcima na domaćem tržištu u najvećim količinama, franko utovareno na vagon (kamion) u mjestu proizvođača. U tu cijenu ulaze regresii

Izveštaj o kvalitetu za Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda za 2018.godinu
ukoliko ih proizvođač ostvaruje, a isključuju se trgovački rabati i popusti koje prodavac odobrava kupcu, PDV i akcize.

Cijena proizvođača proizvoda za strano tržište je cijena na nacionalnoj granici- FOB (free on board), što znači da prodavac plaća prijevoz robe do luke isporuke i troškove utovara, a kupac plaća prijevoz, osiguranje, troškove istovara te prijevoz od odredišne luke do krajnjeg mjesta korištenja. Pomenuta cijena isključuje PDV i slične poreze direktno vezane za promet kao i sve takse i namete na proizvode i usluge koje preduzeća plaćaju dok se eventualno primljene subvencije na proizvode dodaju.

Klasifikacija: Nomenklatura industrijskih proizvoda-NIP BiH, standard koji se koristi za razvrstavanje proizvoda pri kompilaciji različitih industrijskih statistika.

PRODCOM: naziv usvojen za statistiku industrijske proizvodnje odnosno za djelatnosti B,C,D i E statističke klasifikacije djelatnosti NACE 2 (Klasifikacija ekonomskih djelatnosti EU uspostavljena Regulativom broj 1893/2006, u primjeni od januara 2008.godine).

Proizvodnja: industrijska djelatnost kojom se dobijaju proizvodi koji se potom plasiraju na domaće ili inostrano tržište.

Proizvod: izlaz (output) odnosno finalni rezultat industrijske djelatnosti definiran NIP-om.

Poduzeće: izvještajna jedinica ovog istraživanja.

Lista proizvoda: izbor industrijskih proizvoda za koje se prikupljaju cijene a koji se smatraju reprezentativnim u smislu njihova značaja u prodaji industrijskih poduzeća sa teritorija BiH.

Ponderi: koeficijenti kojima se izražava važnost industrijskih proizvoda sa liste i po kojima se izračunavaju agregatni indeksi počevši od elementarnih indeksa kao ponderiranih prosjeka. Ponderi predstavljaju relativno učešće odabranih proizvoda u ukupnoj vrijednosti prodaje industrijskih proizvoda na domaćem odnosno stranom tržištu evidentiranom u Godišnjem istraživanju industrijske proizvodnje iz 2015.godine.

Bazna cijena: cijena iz baznog perioda (za potrebe ovog istraživanja se kao bazna cijena koristi cijena istog proizvoda iz decembra prethodne godine).

Bazni period: vremenski period čiji se prikupljeni podaci koriste kao baza za indeksne brojeve ili druge prosjeke.

Izračunavanje baznih indeksa: indeksi koji se izračunavaju s bazom decembar prethodne godine kao referentnim indeksnim periodom.

Indeksi referentne baze: indeksi izračunati na bazi 2015. Dobijeni su ulančavanjem izračunatih baznih indeksa.

Lančani indeks: indeksi koji su povezani usvajanjem zajedničkog referentnog indeksnog perioda za izračunavanje indeksa s bazom decembar prethodne godine.

Referentni indeksni period: period za koji je indeksna baza 100. PPI u BiH je izračunata s bazom 2015=100 (Referentni indeksi) koja je zajednička baza koja omogućuje poređenje između različitih godina.

Referentni period cijena: period u kojem je vrednovana cijena. Općenito za PPI u BiH ovaj period je decembar prethodne godine.

Referentni period pondera: period iz kojeg su uzeti troškovi sa ciljem izračunavanja pondera.

Elementarna stavka: specificira je odabrano industrijsko poduzeće odnosno sam izvještajna jedinica koja bira najreprezentativnije stavke iz svog proizvodnog programa unutar proizvoda sa liste.

Agregatni indeksi: indeksi koji su izračunati kao ponderirani prosjeci elementarnih stavki, a odnose se na hijerarhijske pozicije počinjući od proizvoda. Dobijaju se primjenom formule Laspayer-esovog tipa za ponderiranu aritmetičku sredinu.

Hijerarhija: struktura po kojoj su klasificirani indeksi proizvođačkih cijena predstavljena je piramidalnom strukturom, počinjući od najdetaljnijeg do agregatnog nivoa.

Stopa promjene: stopa promjene u specifičnom referentnom periodu u poređenju s vrijednošću s početka tog perioda ili iz konkretno definiranog ranijeg perioda. Općenito za PPI su najznačajnije stope koje predstavljaju poređenje tekućeg mjeseca u odnosu na prethodnu godinu ili u odnosu na isti mjesec prethodne godine (ova posljednja predstavlja mjeru inflacije).

Učestalost prikupljanja: stopa po kojoj se prikupljaju elementarne cijene (jednom mjesečno).

2 RELEVANTNOST

2.1 KORISNICI PODATAKA STATISTIČKOG ISTRAŽIVANJA

2.1.1 Ključni korisnici podataka iz statističkog istraživanja

U skladu sa utvrđenom namjenom ovog indeksa korisnici se dijele na unutarnje i vanjske. Unutarnji su svi korisnici unutar institucije koji izračunati i objavljeni indeks koriste za deflacioniranje ili revaloriziranja pokazatelja iz domene Nacionalnih računa, prosječnih plata, ekonomskih računa u poljoprivredni itd. Vanjski korisnici su Vlada i njena Ministarstva i druge institucije poput Centralne i Svjetske banke, Eurostata i MMF-a, zatim trgovačke i privredne komore, različita udruženja potrošača i proizvođača, poslovni subjekti, novinari i ekonomski analitičari, akademsko zajednica i drugi istraživači.

2.1.2 Procjena korisničkih potreba

Korisničke potrebe se procjenjuju prema broju zahtjeva koji se odnose na indekse cijena proizvođača industrijskih proizvoda. Korisnici zahtjevaju podatke o kretanju cijena industrijskih proizvoda za određenu industrijsku oblast za svrhe analize tržišta, donošenja poslovnih odluka, revalorizacije ugovora i pisanja naučnih radova.

2.1.3 Mjerenje percepcije i zadovoljstva korisnika

Izveštaj o kvalitetu za Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda za 2018.godinu
Zadovoljstvo korisnika podataka o indeksima potrošačkim cijenama mjeri se Anketom o zadovoljstvu korisnika podataka Agencije za statistiku BiH. Rezultati posljednje ankete dostupni su na web stranici u dijelu Kvaliteta u statistici:

http://bhas.gov.ba/data/Dokumenti/Kvalitet/AZK_2017_BS.pdf

2.2 KOMPLETNOST PODATAKA

2.2.1 Stopa kompletnosti podataka (R1)

Stopa kompletnosti podataka je 100% budući da su definicije i liste varijabli kao i učestalost prikupljanja i način njihova objavljivanja usklađeni sa ključnim regulativama propisanim za ovaj indikator.

3 TAČNOST I POUZDANOST PROCJENE

3.1 GREŠKA UZORKOVANJA

3.1.1 Greška uzorkovanja (A1)

Nije primjenjivo, s obzirom na to da se istraživanje temelji na reprezentativnom, ciljanom uzorku. Ne koristi se cijela populacija budući da bi trebalo obuhvatiti milione svakodnevnih novčanih transakcija pa se bira ciljani uzorak koji predstavlja cjelokupnu populaciju. Cilj odabira proizvoda je da se osigura zastupljenost proizvoda u vrijednosti prodaje na domaćem i inostranom tržištu. Proizvođači se biraju prema kriteriju najveće realizacije po industrijskim područjima. Izvor za odabir proizvođača a samim tim i proizvoda jeste Godišnje istraživanje industrije IND-21 koje prikuplja podatke o svim aktivnim poduzećima iz registra poslovnih subjekata kojima je proizvodnja u oblastima B,C,D i E NACE Rev. 2 (odnosno KD BiH 2010) klasifikacije upisana kao osnovna djelatnost.

3.1.2 Aktivnosti za smanjenje grešaka uzorkovanja

Neprijmenjivo.

3.2 NEUZORAČKE GREŠKE

3.2.1 Neuzoračke greške - Greške obuhvata

3.2.1.1 Stopa prekomjernog obuhvata (A2)

Ne računa se stopa prekomjernog obuhvata. Sami koncept istraživanja se temelji na reprezentativnosti prema kojoj se biraju proizvodi i proizvođači u smislu proizvođača i proizvoda sa najvećim obimom prodaje. Uzorak proizvođača i proizvoda je fiksna tokom godine i zamjene se vrše samo u slučaju trajnog gubitka reprezentativnosti odnosno nedostupnosti proizvoda ili gašenja proizvodnog subjekta.

3.2.1.2 Udio zajedničkih jedinica (A3)

Ne primjenjuje se.

3.2.1.3 Greška nedovoljnog obuhvata

Ne primjenjuje se.

3.2.1.4 Mjere za smanjenje grešaka obuhvata

Svake godine se vrši revizija uzorka proizvođača i proizvoda, iako se unutar godine vrše zamjene proizvoda (njihovih cjenovno relevantnih karakteristika) i proizvođača u slučaju uočenog pada reprezentativnosti ili nedostupnosti na tržištu.

3.2.2 Neuzoračke greške - Greške mjerenja

3.2.2.1 Razlozi za nastanak grešaka mjerenja

Greške u mjerenju mogu nastati u fazi terenskog prikupljanja cijena ili u fazi njihova prijenosa u software-sko rješenje za izračun indeksa. Uzroci nastanka grešaka mjerenja mogu biti: dekoncentriranost ili nemotiviranost osobe koja popunjava obrazac u proizvodnom subjektu ili osobe koja podatke unosi u aplikaciju, nepoznavanje asortimana proizvoda ili njihove reprezentativnosti u smislu nepoznavanje kretanja na tržištu, nemogućnost pronalaska adekvatne zamjene za nedostajuće proizvode, nemogućnost uspostavljanja ugodne komunikacije sa osobljem ili vlasnicima.

3.2.2.2 Mjere za smanjenje broja grešaka mjerenja

Početnu logičku kontrolu prikupljenih podataka rade statističari u područnim odjelima koji provjeravaju da li su upitnici ispravno popunjeni odnosno da li sadržavaju informaciju o cijenama proizvoda u tekućem i prethodnom mjesecu te da li je njihov odnos logičan u smislu zabilježenog

kretanja cijene, zatim da li je uneseno adekvatno obrazloženje promjene. Kao obrazloženje promjene cijene se mogu navesti promjene uvjeta na tržištu, sniženje cijene, rast troškova materijala, odobren rabat/završetak perioda rabata, promjena kupca, ažuriranje cjenovnika itd.). Ukoliko se uoči promjena cijene veća od 50% u odnosu na prethodno unesenu cijenu vrši se provjera cjenovno determinirajućih karakteristika poput kvalitete, jedinice mjere, dimenzija...Prilikom unosa se također vrši i tehnička kontrola unesenih podataka koja iziskuje unošenje adekvatnog obrazloženja za svaku promjenu cijene veće od 10%. Ukoliko je nemoguće utvrditi razloge promjene vrši se direktni kontakt sa poslovnim subjektom sa ciljem eliminacije greške prije obrade podataka i izračunavanja indeksa. Kako bi se greške izbjegle nužno je poslovnim subjektima dati jasne instrukcije za popunjavanje obrasca i često održavati kontakt sa njima telefonom ili ličnim planiranim posjetama.

3.2.3 Neuzoračke greške – Greške neodgovora

3.2.3.1 Stopa neodgovora izvještajne jedinice (A4)

Stopa neodgovora izvještajnih jedinica se ne računa. Poduzeća iz uzorka dostavljaju popunjene obrasce u skladu sa predviđenim rokovima. Ukoliko se dogodi da poslovni subjekt ne dostavi podatke iz razloga nedostupnosti proizvoda ili likvidacije subjekta odnosno promjene primarne djelatnosti, koriste se metode procjene nedostajućih cijena korištenjem carry forward metode do kraja godine. Budući da se insistira na fiksnom uzorku proizvoda i proizvođača u toku godine se vrše i određene zamjene u smislu održavanja reprezentativnosti uzorka i imputacije, praktično je nemoguće da dođe do neodgovora jedinice.

3.2.3.2 Stopa neodgovora varijable (A5)

Stopa neodgovora varijable je praktično nepostojeća.

3.2.3.3 Postupci u slučaju neodgovora

Broj cijena koje se prikupljaju svakog mjeseca fiksan je i određuje se svake godine. U slučaju da cijene pojedinih artikala nisu dostupne u tekućem mjesecu one se imputiraju na bazi cijena iz prethodnog mjeseca.

3.2.3.4 Postupci za smanjenje stope neodgovora

Dobar izbor reprezentativnih proizvođača i proizvoda, višestruko kontaktiranje izvještajnih jedinica, revidiranje upitnika i uputstava vezanih za njih u cilju olakšavanja opterećenja izvještajnih jedinica.

3.2.4 Imputacije

3.2.4.1 Stopa imputiranih podataka (A7)

Podaci o stopi imputiranih podataka za ovaj indikator su nedostupni.

3.2.5 Revizije

3.2.5.1 Prosječna veličina revizije podataka (A6)

Mjesečni indeksi ne podliježu revizijama.

4 PRAVOVREMENOST I TAČNOST OBJAVE

4.1 PRAVOVREMENOST OBJAVE

4.1.1 Pravovremenost objave prvih rezultata (TP1)

Budući da Agencija za statistiku objavljuje samo konačne rezultate TP1 nije relevantan.

4.1.2 Pravovremenost objave konačnih rezultata (TP2)

Pravovremenost objave podataka konačnih rezultata za 2018.godinu:

Referentni period	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Prosjek
Datum objave	28.03	29.03	30.04	21.05	23.06	26.07	27.08	25.09.	23.10	27.11	26.12	28.01	/
Vremenski razmak (dana)	T+28	T+29	T+30	T+21	T+23	T+26	T+27	T+25	T+23	T+27	T+26	T+28	T + 26

Godišnji prosjek pravovremenosti objavljenih konačnih rezultata iznosi T+26 dana.

4.2 TAČNOST OBJAVE

4.2.1 Tačnost objave (TP3)

Podaci o tačnosti objavljivanja Indeksa cijena proizvođača industrijskih proizvoda za 2018.godinu:

Referentni period	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Prosjek
Najavljeni datum objave	30.02.	30.03	30.04	30.05	30.06	30.07	30.08	30.09	30.10	30.11	30.12	30.10. 2019.	/
Stvarni datum objave	28.03	29.03	30.04	21.05	23.06	26.07	27.08	25.09.	23.10	27.11	26.12	28.01	/
Vremenski razmak (dana)	T+28	T-1	T+0	T-9	T-7	T-4	T-3	T-5	T-7	T-3	T-4	T-2	T-4,5

Primjenljivost za korisnike

Tačnost prve objave iznosi 91.6%.

4.3 RAZLOZI ZA VEĆA KAŠNJENJA I MJERE ZA POBOLJŠANJE PRAVOVREMENOSTI I TAČNOSTI OBJAVE

Budući da Agencija za statistiku BiH agregira podatke dobijene od entitetskih Zavoda za statistiku i dolazi do povremenog nepoštivanja kalendara objave državnog podatka koji se manifestira kroz ulaganje dodatnog truda da se obrada izvrši i pripremi objava na isti dan kada podaci stignu iz entiteta. Januarska saopćenja se nešto kasnije objavljuju uslijed revizije uzorka i dodatnih snimanja baznih cijena te dosta tromog načina prelaska na novu godinu.

5 USKLAĐENOST I UPOREDIVOST

5.1 USKLAĐENOST

5.1.1 Skladnost izvora podataka (CH1)

Nije primjenjivo jer se ne koristi više izvora podataka.

5.1.2 Razlozi za veća odstupanja

Nije primjenjivo.

5.2 UPOREDIVOST

5.2.1 Nepodudarnost uporedivih statistika (CC1)

Nije primjenjivo, nema uporedivih indikatora.

5.2.2 Dužina uporedivih vremenskih serija (CC2)

Dužina uporedivih serija iznosi 132 mjeseca (januar 2007.-decembar 2018.godine) za domaće tržište odnosno 72 mjeseca (januar 2013.-decembar 2018.godine) za nedomaće i ukupno tržište.

5.2.3 Prekidi u vremenskim serijama

Prekidi u vremenskim serijama indeksa su napravljeni uslijed izmjene u KD BIH (prelaska sa NACE Rev.1.1. na NACE Rev.2) i promjene referentne baze za indekse koje se vrše svakih pet godina.

5.3 GEOGRAFSKA UPOREDIVOST

5.3.1 Uporedivost s ostalim članicama evropskog statističkog sistema

Rezultati istraživanja cijena proizvođača industrijskih proizvoda usklađeni su sa uvjetima domaće ekonomije i uporedivi su sa zemljama EU. Istraživanje se provodi u skladu sa odrednicama EU Regulativa koje se odnose na kratkoročne statistike (EU Regulation 1165/98), na definicije i listu varijabli i učestalost prikupljanja (EU Regulation 1503/2006). U potpunosti su primjenjene osnovne definicije varijabli te njihovo mjesečno objavljivanje u formi indeksa.

6 DOSTUPNOST I RAZUMLJIVOST, DISIMINACIJSKI FORMAT

6.1 SAOPĆENJA U KOJIMA SE OBJAVLJUJU PODACI

Indeksi cijena proizvođača industrijskih proizvoda se objavljuju u formi mjesečnih saopćenja koji sadržavaju sumarni prikaz najvažnijih indeksa na ukupnom nivou, po namjeni potrošnje, glavnim područjima i odjeljcima prema NIP BIH 2015, a za domaće, inostrano i ukupno tržište. Podaci su dostupni u pdf i xlsx formatu na web stranici Agencije:

<http://bhas.gov.ba/Calendar/Category/10>

6.2 PUBLIKACIJE U KOJIMA SE OBJAVLJUJU PODACI

Pored mjesečnih saopćenja, indeksi se objavljuju i u tematskom biltenu o Indeksima proizvođačkih cijena

(http://bhas.gov.ba/data/Publikacije/Biltene/2018/PRI_03_2017_TB_0_BS.pdf)

te u publikaciji BiH u brojkama
(http://bhas.gov.ba/data/Publikacije/Biltene/2019/NUM_00_2018_TB_0_BS.pdf).

6.3 ON – LINE BAZA PODATAKA

Podaci su dostupni u pdf i xlsx formatu na web stranici Agencije:

<http://bhas.gov.ba/Calendar/Category/10>

6.4 PRISTUP MIKROPODACIMA

Takvi podaci prema Zakonu o statistici podliježu kriterijima zaštite povjerljivosti podataka koji se koriste isključivo za namjene za koje su prikupljeni. Mikropodaci u smislu elementarnih indeksa na najnižem nivou agregacije pristup imaju određene kategorije korisnika sa kojima BHAS ima uređene odnose i sporazume o razumijevanju te korisnici na određeni pisani zahtjev.

6.5 DOSTUPNOST METODOLOŠKE DOKUMENTACIJE

Primjenjivana metodologija je dostupna u pisanoj formi u prostorijama BHAS-a i na web stranici Agencije: <http://www.bhas.ba/metodoloskidokumenti/2008-md-ppi-bh.pdf>

6.6 MJERE ZA POBOLJŠANJE RAZUMLJIVOSTI DISEMINIRANIH REZULTATA

Svako saopćenje i bilten u kojem su sadržani i Indeksi proizvođačkih cijena uključuje i kratki izvadak iz metodologije u kojem se obrazlaže svrha i cilj istraživanja, uzorak cijena i prodajnih mjesta, osnovne defincije i klasifikacije, izvor za pondere itd. Osoblje BHAS-a je u svakom momentu spremno pojasniti prezentirane podatke, pojasniti indikatore ili primjenjenu metodologiju onoliko koliko to relevantni zakonski okvir dozvoljava.

6.7 KORIŠTENJE (KONSULTOVANJE) SETOVA PODATAKA (AC1)

Nedostupno.

6.8 META PODACI KONSULTACIJE (AC2)

Nedostupno.

6.9 STOPA KOMPLETNOSTI META PODATAKA (AC3)

Stopa kompletnosti podataka za Indekse cijena proizvođača iznosi 100%.

7 TROŠKOVI ISTRAŽIVANJA I OPTEREĆENOST DAVALACA PODATAKA

7.1 TROŠKOVI PROVOĐENJA STATISTIČKOG ISTRAŽIVANJA

Troškovi istraživanja sa stanovišta Agencije za statistiku se odnose samo na radno vrijeme utrošeno od strane dvije osobe zadužene za koordinaciju aktivnosti između entitetskih Zavoda, agregiranje i objavu dostavljenih podataka i propisivanje metodologija te jednog uposlenika angažiranog za prikupljanje i dostavu cijena u Brčko distriktu. Samim tim se troškovi svode na mjesečne naknade za rad navedenih uposlenika pa je detaljna razrada neizvediva.

7.2 OPTEREĆENOST DAVALACA PODATAKA

Indikator opterećenosti davalaca podataka nije dostupan Agenciji za statistiku BiH budući da entitetski Zavodi provode istraživanje te Agenciji dostavljaju elementarne indekse na nivo proizvoda.

7.3 MJERE ZA SMANJIVANJE TROŠKOVA I OPTEREĆENOSTI

Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti bi se odnosile na eventualno on-line prikupljanje podataka koje trenutno nije moguće zbog kadrovskih i finansijskih ograničenja.

8 POVJERLJIVOST

8.1 POVJERLJIVOST – POLITIKA

Povjerljivost statističkih podataka je uređena zakonom a osoblje koje provodi statističko istraživanje ima po istom pravnom osnovu obavezu zaštite povjerljivosti. Zakon o statistici BiH (Sl. Glasnik BiH 26/04 i 42/04 - Poglavlje XI - član 23.-29.) utvrđuje princip poverljivosti kao jedan od glavnih principa. Agencija za statistiku BiH distribuira statistike u skladu sa statističkim načelima Kodeksa prakse evropske statistike a posebno sa načelom statističke povjerljivosti.

8.2 POVJERLJIVOST – POSTUPANJE SA PODACIMA

U svim fazama procesa izrade Indeksa proizvođačkih cijena vodi se računa o povjerljivosti i statističkoj zaštiti podataka a u skladu sa relevantnim zakonima o statistici te Pravilnicima o postupanju sa povjerljivim podacima. Svi uposlenici institucija potpisuju i Izjavu o zaštiti i čuvanju tajnosti statističkih podataka kako u BHAS-u tako i entitetskim Zavodima za statistiku.

9 STATISTIČKA OBRADA

9.1 IZVOR PODATAKA

Podaci potrebni za izračunavanje indeksa cijena proizvođača industrijskih proizvoda prikupljaju se na bazi ciljanog uzorka kojim se u 2018.godini prikupljalo cca.2300 pojedinačnih cijena. Izvor za pondere je Godišnje istraživanje industrije IND-21 iz kojeg se dobijaju vrijednosti i struktura proizvodnje i prodaje.

9.2 UČESTALOST PRIKUPLJANJA PODATAKA

Svi podaci se prikupljaju na mjesečnom nivou.

9.3 PRIKUPLJANJE PODATAKA

Prikupljanje podataka se vrši dostavljanjem jedinstvenog obrasca C-41 proizvodnim subjektima koji navedeni obrazac popunjen vraćaju odgovarajućem entitetskom Zavodu. Navedeni obrasci su svojim sadržajem prilagođeni asortimanu izvještajne jedinice a u njim se unose informacije o

Izveštaj o kvalitetu za Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda za 2018.godinu
cijenama za prethodni i tekući mjesec te o tome da li je u predmetnom mjesecu ostvarena prodaja. Cijene se upisuju za unaprijed definirani proizvod sa svim cjenovno determinirajućim karakteristikama. Ukoliko dođe do prekida proizvodnje tražene stavke (unutar proizvoda) poduzeće samostalno bira zamjensku stavku birajući najbližnju stavku u smislu kvalitete i fizičkih karakteristika, uz uslov da se radi o stavci koja se planira proizvoditi duži vremenski period.

9.4 VALIDACIJA PODATAKA

Validacija podataka se vrši prije obrade podataka i izračunavanja indeksa. Za sve cijene koje odstupaju za više od 10% u odnosu na prethodni mjesec traži se adekvatno obrazloženje i potvrđivanje cijena. Prilikom validacije cijena važno je uporediti cijene sa obrasca sa onima unesenim u aplikaciju, da li su sva data obrazloženja adekvatna zabilježenoj promjeni, da li su cijene koje odstupaju za više od 50% (outlier-i) uzrokovane greškom u popunjavanju ili su stvarni, izvršiti međusobno poređanje cijena sličnih proizvoda kod različitih proizvođača te provjeriti kompletnost podataka.

U slučaju da se ustanovi da dato obrazloženje nije prihvatljivo kontaktira se iznova izvještajna jedinica kako bi se otklonile eventualne nedoumice.

9.5 KOMPILACIJA PODATAKA

Indeks cijena proizvođača industrijskih proizvoda se izračunava iz elementarnih indeksa na nivou proizvoda koji predstavljaju odnos cijene u tekućem periodu i bazne cijene (decembar prethodne godine). Pri tome se kao mjera srednje vrijednosti koristi geometrijska sredina dok se agregati dobijaju formulom Laspyeres-ovog tipa za ponderiranu aritmetičku sredinu. Referentna godina za indekse je 2015.godina.

Ponderi predstavljaju relativno učešće odabranih proizvoda u ukupnoj vrijednosti prodaje na domaćem i nedomaćem tržištu, a prema podacima Godišnjeg istraživanja industrije (IND-21) iz 2015.godine. Struktura pondera se mijenja svakih pet godina a oni se svake godine ažuriraju zabilježenim rastom cijena u prethodnoj godini.

9.6 PRILAGOĐAVANJA

Metode prilagođavanja se odnose samo na outlier-e i zamjene proizvoda odnosno njihovih cjenovno determinirajućih karakteristika.

9.6.1 Sezonsko prilagođavanje

Ne primjenjuje se.